

Урок зарубіжної літератури у 5 класі на тему «О.С. Пушкін. Вступ до поеми «Руслан і Людмила». Система образів. Автор»

Мета уроку.

Дидактична: формувати читацьку активність п'ятикласників; удосконалювати навички аналізу художнього твору; вчитися висловлювати свою думку.

Розвивальна: розвивати навички виразного читання поетичного твору; розвивати творчі здібності учнів; розвивати культуру мовлення.

Виховна: виховувати повагу до культури інших народів; виховувати любов до поетичної творчості.

Хід уроку.

I. Організаційно-мотиваційний етап.

✓ Вправа «Кросворд». Якщо відповіді будуть правильними, у вертикальному стовпчику ви отримаєте ключове слово.

				1. П						
	2.			У						
				3. Ш						
4.				К						
		5.		І						
			6.	Н						

1. Чарівний предмет із китайської народної казки (пензлик).
2. Японський хлопчик-мізинчик (Іссумбосі).
3. Він випадково пофарбувався у синій колір (шакал).
4. Усна народна творчість (фольклор).
5. Відомі німецькі збирачі казок (Грімм).
6. Протиставлення явищ, образів, понять (антитеза).

II. Операційно-виконавчий етап.

Отже, на уроці ми продовжуємо розмову про російського поета та письменника О.С. Пушкіна. Перевіримо, як ви запам'ятали фактичний матеріал підручника.

- ✓ Візуальна техніка формувального оцінювання «Так/ні». Учням пропонуються тези з помилками. Якщо твердження правильне, піднімаємо праву руку, якщо помилкове – ліву.
- о О.С. Пушкін народився в Пітербурзі (ні).
 - о Зростав поет у дворянській освіченій родині (так).
 - о Батьки першими помітили у Олександра поетичний дар (ні).
 - о Розмовляти юний поет почав не російською, а французькою мовою (так).
 - о Російській мові Пушкіна вчила мати Надія Йосипівна (ні).
 - о У Ліцеї Пушкін отримав прізвище «Француз» (так).
 - о Няня Орина Родіонівна зіграла величезну роль в становленні Пушкіна як поета (так).

Саме Орина Родіонівна Яковлева розповідала своєму вихованцеві безліч народних прислів'їв, загадок, казок. Додавши до історій няні свій геніальний талант, Пушкін створив власні казки. Давайте їх пригадаємо.

✓ Вправа «Упізнай казку за цитатою»

- о Ветер на море гуляет
И кораблик подгоняет;
Он бежит себе в волнах
На раздутых парусах.
(«Сказка о царе Салтане»)
- о Жил старик со своею старухой
У самого синего моря;
Они жили в ветхой землянке
Ровно тридцать лет и три года.
(«Сказка о рыбаке и рыбке»)
- о Свет мой, зеркальце! Скажи
Да всю правду доложи:
Я льна свете всех милее,
Всех румяней и белее?
(«Сказка о мёртвой царевне и о семи богатырях»)
- о Посади ты эту птицу, –
Молвил он царю, – на спицу;
Петушок мой золотой
Будет верный сторож твой.
(«Сказка о золотом петушке»)
- о С первого щелка
Прыгнул поп до потолка;
Со второго щелка
Лишился поп языка;
С третьего щелка
Вышибло ум у старика.

(«Сказка о попе и работнике его Балде»)

III. Дискусійно-дослідницький етап.

Сьогодні ми познайомимся ще з одним казковим твором Пушкіна – вступом до поеми «Руслан і Людмила», відвідаємо чарівну країну Лукомор'є, зустрінемося з її мешканцями.

Учитель читає вступ до поеми «Руслан і Людмила».

✓ Евристична бесіда.

- Діти, прочитайте перші шість рядків вступу пошепки. Оберіть інтонацію, з якою ці рядки прочитав би Пушкін.
Декілька дітей (за бажанням) читають, інші толерантно оцінюють.
- Чи не здається вам, що вже у цих перших шести рядках криються таємниці?
Давайте разом їх розгадаємо.
- Що таке лукомор'є? (морська затока, вигін морського берега)
- А зараз подумайте, чому Пушкін ставить величезний дуб з казковими персонажами на березі моря? (відповіді дітей)
- Чи знаєте ви, що це не просто дерево, не просто дуб. Наші пращури, згідно з міфами, вважали, що це світове дерево.
- Яким же давні люди уявляли собі це дерево, чому воно світове?
- Куди впирається вершина дубу? (у небо)
- Хто там живе? (боги)
- Отже, це не наш світ, а який? (чужий, чарівний, недосяжний)
- Де росте коріння дубу? (під землею)
- Хто там живе? (злі духи)
- Що робить дерево своїм стовбуром? (об'єднує два світи)
- Де живе кіт? (на межі двох світів)
- Чому ланцюг у kota золотий? (відповіді дітей)
- Чи чули ви вислів «золоте сонце»? Сонце має форму кола, і кіт на ланцюгу ходить по колу. Коло для наших пращурів – символ часу, священна фігура.
- Чому Пушкін відправляє kota то ліворуч, то праворуч? (відповіді дітей).
- Зачитаємо: «Іде праворуч – *спів* заводить», це наш, реальний світ. «Ліворуч – *казку* повіда», це казковий, вигаданий світ. Отже, кіт ходить на межі двох світів.
- А чому у творі саме кіт на ланцюгу, а не якась інша тварина? (відповіді дітей: кіт у чоботях, кіт Баюн, кішка – атрибут новосілля).
Кіт у слав'янських легендах та переказах постає твариною, що провіщає добро і оберігає людину від усілякого зла. Ось чому кіт з'єднує наш світ з чужим.

✓ Назвіть інших казкових персонажів із вступу до поеми «Руслан і Людмила».

- ✓ Робота в парах. Учні отримують картки з завданням «Зачитуй та запиши відповідні рядки твору Пушкіна».

	(Щодня, щоночі кіт учений На ланцюгу кружляє тім.)
	(Дива там: лісовик там бродить, В гіллі русалка спить бліда.)
	(Там хатка на куриних ніжках Без вікон, без дверей стоїть.)
	(І тридцять витязів чудових Із хвиль виходять смарагдових, Та ще й дозорець їх морський.)
	(Там королевич мимоходом Полонить грізного царя.)

	 (Там серед хмар перед народом Через ліси, через моря Чаклун несе богатиря.)
	 (В темниці там царівна тужить, А бурий вовк їй вірно служить.)
	 (З Ягою ступа там бреде, Вперед сам собою йде.)
	 (Там цар Коцій над злотом чахне.)
	 (І я там був, і мед я пив; Край моря бачив дуб зелений; Під ним сидів.)

✓ Робота з кластером.

Система образів вступу до поеми «Руслан і Людмила»

- Які два образи, на вашу думку, відрізняються від інших і чому? (відповіді дітей). Так, це образи ученого кота і автора. Про кота ми вже говорили, поговоримо і про автора. В центр казкової розповіді автор ставить себе, точніше, ліричного героя, схожого на автора. Він сам там був, слухав казки ученого кота, одну історію навіть записав і тепер розповідає її читачеві.
 - Навіщо Пушкін вводить у твір образ автора? (відповіді дітей). Завдяки образу автора чарівні події потрапляють у реальне життя і стають начебто правдивими.
- ✓ Діти, давайте спробуємо сформулювати тему та ідею вступу до поеми «Руслан і Людмила» (відповіді дітей).
- Тема – розповідь про казкових персонажів лукомор'я.
- Ідея – підкреслити казковість твору і в той же час показати, що руський народ – справжній творець казки. Казка просякнута руським духом.

IV. Рефлексійно-оціночний етап.

✓ Колективна вправа «Сенкан».

Спробуємо скласти сенкан «Лукомор'є».

1. Лукомор'є
2. Казкове, таємниче
3. Дивує, розповідає, зацікавлює
4. Поетична, дивовижна країна Пушкіна.
5. Дивосвіт

✓ Вправа «Абеткове асорті».

З конверту учні дістають літеру і формулюють речення стосовно теми уроку на обрану літеру. Наприклад, літера «Т». Твір Пушкіна дуже цікавий. Літера «А». Автор змалював себе у творі.

Заключне слово вчителя. Ось і добігає кінця наш урок, але не закінчується знайомство з творчістю Пушкіна. У наступних класах ви ще не раз будете

звертатися до творів поета. Читайте Пушкіна, любіть Пушкіна, і ви побачите і відчуєте, якими яскравими фарбами засяє навколишній світ і потаємне світло усередині вас.

Домашнє завдання. Вивчити вступ до поеми «Руслан і Людмила» напам'ять.